

ליקוטים נפלאים ויקהל פקודי

תעבד ועשית כל מלאכתך, ויום השביעי שבת לה' אלקיך', שבזכות שמירת שבת יהיה ברכה וריבוי במלאכת ופרנסת ימי החול, גם עבור יום השבת שאין עובדים בו. וזה כוונת הפסוק, שבזכות זכירת ושמירת יום השבת, יתקיים גם המשך הפסוק 'ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך'. אולם צריך לזוהר שיהיה 'שבת לה' אלקיך' המנוחה והאכילה בשבת יהיו לשם ה', ולא לשם מרגוע ומנוחה מעבודת השבוע. ובפרשת בשלח מביא רבינו הקדוש את דברי הזוהר הקדוש כי ביום שבת יורד כל המזון והשפע של כל ששת ימים מלמעלה, והוא מתחלק כל יום ביומו.

ובזה מפרש מה שנאמר לגבי המן, 'היום לא תמצאהו בשדה', ולכאורה תיבת 'בשדה' מיותרת?

אלא נתכוון לומר להם שדווקא 'בשדה' לא ימצאו את המן, אבל למעלה בשמים אדרבה, דווקא בשבת נמצא המזון לכל ששת הימים.

"ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבודת הקודש" (לו, א)

צריך לבאר במקרא קודש שלפנינו למה נאמר בראש המקרא "ועשה" לשון יחד, והרי בסוף הפסוק מבואר שרבים הם העושים את מלאכת הקודש.

ויש לומר שזה בא לרמז שבצלאל ואהליאב וכל אנשי החכמה שעסקו במלאכת הקודש כולם היו אהובים ורצויים זה לזה ומאוחדים לעשות רצון קונם, כאיש אחד בלב אחד. שהרי רק על ידי אחדות תתכן השראת השכינה במשכן. ולכן נאמר "ועשה" בלשון יחיד, לרמז שכולם - כאחד נחשבים. (וע"ד דרשת חז"ל בפרשת יתרו "ויחן שם ישראל נגד ההר" - כאיש אחד בלב אחד). (ברכת אב)

"אלה פקודי המשכן משכן העדות" (לח, כא)
בפרשתנו התורה מפרטת

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צווה ה' לעשות אותם" (לה, א)

רבינו האור החיים הקדוש מביא את דברי המדרש, שהמקום היחיד בתורה שנאמר לשון 'ויקהל משה', הוא במצוות שמירת שבת, ולכאורה מה נשתנתה מצווה זו מכל המצוות??? ועונה המדרש, בזה הלשון: 'אמר הקדוש ברוך הוא עשה לך קהילות גדולות, ודרוש לפנייהם ברבים הלכות שבת, כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהילות בכל שבת ושבת, ולכנס בבתי מדרשות ללמד ולהורות לישראל דברי תורה, איסור והיתר, כדי שיהא שמי הגדול מתקלס בין בני'.

עוד מביא רבינו הקדוש את דברי המדרש: 'בשעה שהחכם יושב ודורש, מתכפרים עוונותיהם של ישראל' כלומר, שבאמצעות שמיעת דברי חכמים, יש תיקון וכפרה לנשמות ישראל.

ולפי האמור מבאר רבינו הקדוש, שהפסוק 'אלה הדברים' מתייחס לעניין של 'ויקהל משה' הנאמר בפסוק הקודם, ועל זה נאמר 'אשר צווה ה' לעשות אותם' שיש מצווה להקהיל קהילות ולדרוש להם הלכות שבת המוזכרים בהמשך,

ובאמצעות כך 'לעשות אותם' יהיה תיקון וכפרה לנשמתם, ויתקנו וישלימו הני ישראל את נפשותם. [ומתפרש 'לעשות' מלשון תיקון, כמו שנאמר 'ועשתה את צפרניה']

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש" (לה, ב)

מבאר רבינו האור החיים הקדוש שהניקוד של האות ת' תעשה מלאכה זה ניקוד צירי, שזה לשון המורה שהמלאכה נעשית מאליה, ולא נאמר תעשה בניקוד פת"ח.

ללמדנו שאם יהיה יום השביעי קודש לה', בזכות השבת 'תעשה' המלאכה הצריכה לך בששת ימים, ותהיה הצלחה וסייעתא דשמיא כאילו המלאכה נעשתה מאליה. ובפרשת יתרו מפרש רבינו הקדוש את הפסוק 'ששת ימים

"א-לי א-לי למה עזבתני"

שאל הרה"צ ר' אשר פריינד זצ"ל, לכאורה קשה מהו הלשון "עזבתני", איך זה יכול להיות שהקב"ה יעזוב אותנו לרגע, הלא כתוב "ואתה מחיה את כולם" שהמשמעות היא שאם ח"ו הקב"ה היה עוזב אותנו לרגע היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ואם תרצה לומר שהכוונה לכאורה היא שאנחנו עזבנו את בורא כל העולם, א"כ היה צריך לכתוב לשון 'למה עזבתך' ולא 'עזבתני'?

אלא התשובה היא, שאסתר המלכה שאלה למה הבאת אותנו להסתר גדול שכזה שנדמה לנו שאתה עזבת אותנו.

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש רזנבנים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים ויקהל פקודי

לפיכך לאחר שהתורה מבארת מדוע נצטוו ב'מאה אדנים', משום שהיה בלבם רצון לתת 'מאת הככר', מסיים הכתוב ואומר: "ככר לאדן", כפי הסדר הנכון. (שפת אמת)

"ויברך אתם משה" (לט, מג)

כתב רש"י: "אמר להם יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם". כאשר האדם תורם משלו לשם שמים, הוא ממשיך את השכינה לא רק על החלק שהוא תורם, אלא אף הנשאר בידו חל עליה הברכה, כמו שאמרו חז"ל "חטה אחת פוטרת כל הכרי", כלומר שכל הכרי מתברך על ידי זה. וזה מה שאמר להם משה 'יהי רצון שתשרה שכינה במעשי ידיכם', לא על מלאכת המשכן לבד, כי גם על מעשי ידיכם אשר בביתכם תשרה השכינה והברכה. (תפארת שלמה)

"וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צווה ה' כן עשו ויברך אותם משה" (לט, מג)

במדרש מובא שמה רבינו ביקש מבני ישראל בתום מלאכת המשכן שיעשו עמו חשבון ויראו שלא נטל חלילה מאומה לעצמו.

משום כך נמנים כאן כל הדברים העשויים במשכן משקלם המדויק והכמות הנצרכת לעשייתם. ביאור בדברי המדרש הללו אמר המגיד מדובנא על פי משל: אורח אחד התארח בביתו של גביר עשיר במשך זמן רב. בטרם עזב רצה בעל הבית לבדוק בכליו של האורח שמא בטעות לקח דבר מה השייך לבית אולם לא רצה לביישו משום כך אמר: בדוק נא בחפציי שמא שכחת דבר מה בביתי... כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא - משה רבינו חשש שמא בתוך כדי עבודת המשכן לקח מאן דהוא לכליו משום כך ביקש מבני ישראל שיערכו הם אתו חשבון ויראו שלא נטל לעצמו כלום אולם עומק כוונתו הייתה לבדוק שלא נטלו הם לעצמם כלום. וראיה לכך שמיד בתום הפירוט המדויק נאמר בתורה: "וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צווה ה' כן עשו ויברך אותם משה" וזהו שבחם שלא שינו מאומה מכל אשר נצטוו ואף לא נטלו לעצמם מאומה.

ומונה את כמויות וסכומי הכסף והזהב ושאר התרומות שהביאו בני ישראל למשכן, ובפתח הפרשה היא אומרת 'אלה פקודי המשכן משכן העדת', ומביא רבינו האור החיים הקדוש את דברי חכמינו שכל מקום שנאמר 'אלה' בא לפסול ולמעט אחרים, ושואל רבינו האור החיים הקדוש מה בא למעט כאן???

ומבאר רבינו הקדוש שכל דבר שהוא חשוב סופרים ומונים אותו, ומחמת החשיבות שהיה בנדבת המשכן ציוה ה' לספור את הכסף, ועל זה באה התורה ומרמזת למעט ולפסול את כל שאר המניינים שבעולם, כי בהתבוננות אמיתית אין לכסף עצמו שום ערך וחשיבות. ולכן נקרא כסף בביטוי 'מנה' וזה קיצור של המילים 'מה אתה מונה', שלמרות שיש לך הרבה כסף ואתה סופר מתוך ערך, דע לך שזה הכל דמיונות בעלמא, ואין לכסף שום חשיבות עצמית.

"אלה פקודי המשכן המשכן העדת" (לה, כא)

המשכן משכן - שני פעמים רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עונותיהן של ישראל (רש"י) מאחר שהמשכן נקרא כך על שם היותו משכון על עונותיהם שיל ישראל, מתעוררת שאלה עצומה - אמר הגר"ז זצ"ל, אחיו של הגר"ח מוולאז'ין זצ"ל: הלא דין מפרש הוא שמשכון צריך להחזיר,

כפי שאומרת התורה "עד בא השמש תשיבנו לו..." (כב, כה), מדוע אפוא, לא מחזיר לנו הקב"ה את בית המקדש, שהוא המשכון? אלא, שהתשובה לכך טמונה בהמשך הכתוב: "והיה כי יצעק אלי ושמעתי" (שם, כו), ואנו, או שאיננו צועקים ואיננו מבקשים, או שהננו צועקים ומבקשים אך כוונתנו אינה להתחנן על בית המקדש, אלא אנו דואגים לחשבון הבנק שלנו ולצרות הפרטיות שפוקדות אותנו, ואם כן, לא יפלא, שאיננו זוכים להשבת המשכון ולבניין הבית.

"מאת אדנים למאת הככר ככר לאדן" (לה, כז)

לכאורה צריך היה הכתוב לומר הפוך: "מאת הככר למאת אדנים" וי"ל דבא הכתוב לרמז שכל הבניין למעלה, הוא כפי הנדבה שיש בלבם של בני ישראל. וכיון ששיעור נדבת לבם היה "מאת הככר", לכן זכו ונצטוו ב"מאת אדנים".